

2012-03-05

Dnr 43-2011:1667

Falu kommun

info@falun.se

Rektorn vid Svärdsjöskolan 7-9

per.bergqvist@falun.se

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn av Svärdsjöskolan årskurs 7-9 i
Falun kommun

Tillsyn vid Svärdsjöskolan

Grundskola årskurs 7-9

Helhetsbedömning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Falu kommun under hösten 2011 och våren 2012. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen. Svärdsjöskolan årskurs 7-9 besöktes av Skolinspektionen den 19-20 oktober 2011.

De tre senaste åren har andelen elever som når målen i alla ämnen i årskurs 9 förbättrats. Under samma tid har dock det genomsnittliga meritvärdet sjunkit. Det framkommer också stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat och skolan måste analysera varför flickor generellt har bättre resultat än pojkar. Skolan behöver se över sina rutiner och arbetet med att ge skriftliga omdömen om elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen eftersom det framkommer stora skillnader i hur de formuleras och i vilken grad de beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven. Arbetet med åtgärdsprogram behöver utvecklas så att dessa tydligare beskriver elevens behov och de åtgärder skolan ska vidta. Skolan måste också se över, dels varför det finns elever som inte deltar i nationella prov, dels hur skolan tillvaratar resultaten i de nationella proven vid betygssättningen. Av ovan nämnda framgår att rektorn inte tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas. Rektorn tar inte ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas och för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen. Lärare och elever uttrycker emellertid uppskattning över rektorns entusiasm och intresse när han gör lektionsbesök eller när han initierat s.k. fokusområden och arbetet med genomförandet av Lgr 11.

Resultaten av skolans egna elevenkäter visar att mer än en fjärdedel av skolans elever anser att det inte är arbetsro på lektionerna samt att några elever känner sig vara mobbade. Skolans värdegrundsarbete behöver utvärderas, analyseras och förbättras så att inte en enda elev ska behöva känna sig kränkt i skolan.

Vid Skolverkets inspektion år 2005 uppmärksammades behov av åtgärder inom ett stort antal områden. I denna tillsyn konstateras att flertalet av bristerna kvarstår. Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse och uppfylla författningarnas krav.

Beslut

Föreläggande

De beskrivna bristerna som Skolinspektionen konstaterat vid tillsynen av Svärdsjöskolan 7-9 i Falu kommun måste åtgärdas för att huvudmannen ska uppfylla författningarnas krav och eleverna därmed ska få den utbildning de har rätt till.

En utförligare redogörelse av konstaterade brister finns nedan under Skäl för beslut.

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Falu kommun att senast den 5 juni 2012 avhjälpa påtalade brister genom att vidta nedanstående åtgärder.

Undervisning och lärande

Utbildningen är inte systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra undervisning och lärande.

I detta ingår att:

- Undervisningen i svenska som andraspråk utgår från och omfattar läroplanens krav och övriga författningar (1 kap. 11 § skollagen, 5 kap.14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11/Lpo 94 och förordning om kursplaner).

Grundläggande värden och inflytande

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med grundläggande värden och inflytande.

I detta ingår att:

- Eleverna har ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls informerade i frågor som rör dem (4 kap.9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/ Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar).

Trygghet och studiero

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med trygghet och studiero.

I detta ingår att:

- Det vid skolan genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling (6 kap. 7 och 10 §§ skollagen).
- Det för varje skolenhet/ verksamhet finns en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp (6 kap. 8 § skollagen).

Särskilt stöd

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn inte till att behovet skyndsamt utres och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

I detta ingår att:

- Eleverna får det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver (3 kap. 8 § skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).
- Rektor ser till att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas (3 kap. 9 § skollagen).
- Åtgärdsprogrammen följs upp och insatserna utvärderas löpande (3 kap. 9 § skollagen).

Bedömning och betygssättning

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

I detta ingår att:

- Nationella ämnesprov används som stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning (9 kap. 20 § skolförordningen).
- Rektorn ser till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättning (3 kap. 14 § skollagen, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg/Lpo 94 2.7 Mål och riktlinjer, Bedömning och betyg).
- Lärarna får stöd för att kunna sätta rättvisa och likvärdiga betyg (2 kap. 34 § och 3 kap. 14 § skollagen).
- De skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna avser elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven (10 kap. 13 § skollagen).
- Det i de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt (10 kap.13 § skollagen).

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ansvarar inte för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Ni ska därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

I detta ingår att:

- Rektorn har god kunskap om det inre arbetet i skolan och verkar särskilt för att utbildningen planeras och utvecklas med inriktning att uppfylla de nationella målen för utbildningen (2 kap.9 §, 4 kap.4-5 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar).

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen (4 kap. 4 § skollagen).
- Rektorn tar ansvar för att kvalitetsarbetet är dokumenterat och att det finns rutiner för att redovisa konstaterade utvecklingsbehov till huvudmannen (4 kap. 6-7 §§ skollagen).

Avstående från ingripande

Vid tillsynen har även konstaterats brister för vilka Skolinspektionen avstår från ingripande i enlighet med 26 kap. 12 § skollagen.

Omfattning och resurstillgång

Skolinspektionen har uppmärksammat brist i tillämpningen av timplanen. Det framgår inte tydligt att det som skolan benämner som "TTF" d.v.s. timmar till förfogande, ska motsvara timplanens utrymme för skolans val. Vid tillsynen uppmärksammas rektorn på felaktigheten. Rektorn meddelar att ändring ska ske omgående varvid Skolinspektionen avstår från ingripande.

Bedömning och betygssättning

Skolan benämner felaktigt den skriftliga bedömningen av elevernas kunskapsutveckling för omdöme av elevernas kunskapsutveckling.

En skriftlig bedömning av elevernas kunskapsutveckling skall ges när ett icke godkänt betyg sätts i ett avslutat ämne. Vid granskning av de skriftliga bedömningarna noterar Skolinspektionen att blanketterna är benämnda med rubriken "Omdöme", följt av formuleringen "Omdömet avser uppnådda mål i ämnet X". Vid tillsynen uppmärksammas rektorn på felaktigheten. Rektorn meddelar att ändringen ska ske omgående varvid Skolinspektionen avstår från ingripande.

Skäl för beslut

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Skolans genomsnittliga meritvärde är 197,8 poäng, enligt den nationella statistiken för år 2011. Det är stor skillnad på flickornas och pojkarnas meritvärden. Flickornas genomsnittliga meritvärde år 2011 var 19 poäng högre än motsvarande resultat för pojkarna. År 2010 var det också stor skillnad i flickornas och pojkarnas meritvärden. Flickorna hade 221,6 och pojkarna 199,4, en skillnad på 22 poäng.

Skolan redovisar för år 2011 ett bättre resultat avseende elever som nådde målen i alla ämnen än det föregående året. Statistik för år 2010 över andel elever som får betyget Mycket väl godkänt (MVG) i olika ämnen visar på skillnader i resultat mellan flickor och pojkar. I de flesta ämnena har en större andel flickor MVG än pojkarna. I exempelvis kemi fick inte en enda pojke MVG år 2010. Vid granskning av slutbetygen för åk 9 våren 2011 fick en mycket liten andel av pojkarna MVG i kemi, medan merparten av de elever som fick MVG i kemi var flickor. I nationellt prov i biologi år 2011, uppnådde 21,6 procent av eleverna ej målen, enligt statistik från kommunen. En av 86 elever fick betyget MVG i det nationella provet i biologi. I nationellt prov i matematik samma år nådde 28,4 procent inte målen och 13,6 procent erhöll inget provbetyg eftersom elever inte deltagit i alla delproven.

Andel elever som blev behöriga till nationellt program år 2010 var 90,0 procent. Skillnaden år 2010 mellan flickor och pojkar var 7 poäng till flickornas fördel. År 2011 var 94,3 procent av eleverna behöriga till gymnasieskolans naturvetenskapligt och tekniskt program

Alla elever når inte de kunskapskrav som minst ska uppnås i samtliga ämnen. Enligt nationell statistik för år 2011 finns det elever som inte är behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, estetiska och ekonomi-humanistiska och samhällsvetenskapligt program eftersom inte alla nått godkända kunskapskrav i särskilda ämnen.

Resultat av värdegrundsarbetet

I intervjuer med eleverna uppger de att lärarna har talat med dem om ordningsregler. Eleverna uppger att det förekommer ganska mycket skolk på sko-

lan, men att lärarna omgående tar kontakt med hemmet och frågar om orsaken till frånvaron.

På initiativ av rektor har alla elever i en enkät våren 2011 bl.a. fått ge sina synpunkter på frågor om hur de trivs på skolan, hur intressant eleverna bedömer att undervisningen varit etc. Eleverna har också fått ange hur stämningen och arbetsron är på lektionerna och om de känner sig vara mobbade på skolan. Skolinspektionen har fått granska resultaten av skolans egna enkäter och kan konstatera att 40 av 83 elever i årskurs 8 år 2011 uppger att det vid hälften av lektionerna råder arbetsro. Motsvarande siffror för årskurs 9 var 20 av 57 elever. I alla årskurser finns det elever, enligt skolans egna enkäter, som uppger att de ofta eller ibland är mobbade. I intervju med elevhälsoteamet och med lärarna framkommer att det finns elever på skolan som känner sig kränkta men att man nu arbetar mer aktivt än tidigare med att få stopp på kränkningarna.

Av Skolinspektionens skolenkät våren 2011 (22 föräldrar som svarat) framgår att 54,5 procent av föräldrarna inte anser att det råder arbetsro under lektioner och arbetspass.

Eleverna uppger i intervju att den information som sätts upp på skolans anslagstavlor ofta rivs ned av elever. I några klassrum noterar inspektörerna att det sitter gamla ordningsregler uppsatta. Trots att det råder rökförbud i skolan och på skolgård ser inspektörerna att det finns några elever som röker intill skolhusväggen. Vid samtal med dessa elever svarar de att man får röka på skolgården. Enligt rektorn är det absolut förbjudet att röka på skolgården.

Föreläggande:

Bedömningsområde: Undervisning och lärande

Bedömning:

Eleverna ges inte ett aktivt inflytande över utbildningen.

Motivering:

Enligt skollagen ska utbildningen vara systematiskt inriktad på målen i läroplanen och övriga författningsbestämmelser. Skollagen och läroplanen anger också att de elever, som skolan avgör, ska ha tillgång till utbildning i svenska som andraspråk. Enligt skollagen ska alla elever ha lika tillgång till den utbildning som anordnas. I intervju med lärarna framkommer att det finns en elev som borde ha rätt till undervisning i svenska som andraspråk. Lärarna uppger emellertid att skolan inte ger denna undervisning. I avslutande samtal med rektorn bekräftas detta förhållande d.v.s. att skolan inte ger utbildning i

svenska som andraspråk. Rektorn kan inte svara på varför skolan inte erbjuder denna undervisning.

Utredningen visar att skolan brister vad avser undervisning i svenska som andraspråk. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

1 kap. 11 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11/Lpo 94 och förordning om kursplaner

Bedömningsområde: Grundläggande värden och inflytande

Bedömning:

Eleverna har inte ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hålls inte informerade i frågor som rör dem.

Motivering:

Eleverna ska enligt skollagen ha reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll och hållas informerade i frågor som rör dem.

Av dokumentstudier, intervjuer och samtal framkommer att eleverna i Svärdsjöskolan 7-9 i begränsad omfattning ges möjlighet till inflytande över undervisningen och sitt eget lärande. Skolan har inte heller angett i sin planering hur elevernas inflytande ska utformas för att ge dem ett ökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Intervjuade elever uppger att i de flesta ämnen planerar lärarna det mesta av undervisningen själva. Eleverna får sällan ha synpunkter på planering eller undervisningens innehåll. Men i vissa ämnen, uppger eleverna, får eleverna vara mer delaktiga i hur lektionerna ska planeras och vilka arbetssätt man ska använda för att nå målen. I intervju med lärarna uppger de att eleverna ännu inte är riktigt inskolade i att ha inflytande. Lärarna uppger också att eleverna är ganska ointresserade av inflytande på lektionerna. "Nej, nu vill vi börja jobba", är en vanlig kommentar, enligt lärarna. Intervjuad personal uppger att eleverna till viss del kan påverka arbetssätt och redovisningsformer och innehållet i det man kallar större arbetsområden. Både rektor, lärare och elever medger dock att elevinflytandet vid skolan behöver förbättras. Skolans egen enkät bekräftar ovanstående.

Vid Svärdsjöskolan finns ett elevråd. Elevrådsrepresentanterna ska vid samlingar i klassen ges möjlighet att ta upp och diskutera inflytandefrågor med sina klasskamrater och föra med sig synpunkter till elevrådet. Alla klasser har

inte fungerande klassråd. Enligt eleverna finns det klassråd som avslutas efter fem minuter, "sen får man håll". Eleverna uppger själva att de inte har varit intresserade, trots att det finns fasta punkter som klassrådet ska ta upp, t.ex. om klassen är missnöjd med något. Enligt eleverna har elevrådet inte haft några möten under innevarande termin. Anledningen till detta var att man inte riktigt hade kommit igång med val av representanter i årskurs 7 till elevrådet, trots att två månader av höstterminen hade avverkats.

Utredningen visar att skolan inte i tillräcklig grad lyckats med uppdraget att ge eleverna tillräckliga verktyg och förutsättningar för ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Övergripande mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Mål och riktlinjer, Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektors ansvar

Bedömningsområde: Trygghet och studiero

Bedömning:

Vid skolan bedrivs inte ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever.

Motivering:

Enligt skollagen ska skolmiljön präglas av trygghet och studiero och det ska bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. För varje skolenhet ska det finnas en plan mot kränkande behandling som anger vilka åtgärder som ska vidtas och hur de ska följas upp.

Trots att det vid skolan bedrivs ett förebyggande värdegrundsarbete visar skolans egen elevenkät läsåret 2010/11 att det finns några elever i varje årskurs som uppger att det ofta förekommer mobbning på skolan och att det används grova ord och svordomar. I intervjuer med elever uppges att det förekommer kränkningar och bråk i M-avdelningen och cafeterian, vilket också bekräftas i intervjun med personal från elevhälsan. Rektorn uppger i intervju att han håller med om att skolans rykte hos föräldrar tidigare varit sämre bl.a. i frågor som rör studiero och trygghet på skolan, men att det nu har börjat vända.

Rektorn anger att ordningsregler och värdegrundsfrågor diskuteras på lektioner och i elevråd. På skolan finns två lärare som genomgått utbildning i hur man förebygger kränkningar i skolan. En kartläggning av elevernas upplevelse av skolmiljön gjordes förra läsåret i alla klasser. Skolans plan mot kränkande behandling saknar dock redovisade åtgärder utifrån den kartläggningen. Planen innehåller inte heller någon utvärdering av tidigare plans åtgärder.

Skolinspektionen bedömer att det är ytterst angeläget att rektorn vidtar åtgärder så att värdegrundsarbetet vid skolan utvärderas, analyseras och förbättras samt ser till att kränkningar upphör och att alla elever kan känna sig trygga i skolan.

Utredningen visar att skolmiljön inte till alla delar präglas av trygghet och att det inte bedrivs ett målinriktat arbete med att motverka kränkande behandling av elever.

Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

5 kap. 3 §, 6 kap. 6 och 10 §§ skollagen, Lgr 11 1 skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande/Lpo 94 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

Särskilt stöd ges inte i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till.

När det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ser rektorn inte till att behovet skyndsamt utres och att beslut om åtgärdsprogram fattas.

Motivering:

Enligt skollagen skall särskilt stöd ges i den omfattning och på det sätt eleverna behöver och har rätt till. Vidare att rektorn ska se till att en utredning görs och om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektor fatta beslut om att ett åtgärdsprogram upprättas där det framgår vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid tillsynen framkommer att skolan har rutiner för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Rektorn har också meddelat att arbetet med särskilt stöd är

ett fokusområde under läsåret. Anledningen till detta är, enligt rektorn, vilket också vidimeras av lärare och elevhälsoteam, att inte alla elever som har svårigheter i skolarbetet får särskilt stöd i den omfattning de behöver. Enligt elevhälsoteamet "är det många elever vi inte räcker till för". Särskilt stöd ges främst i matematik och svenska. I övrigt har eleverna till viss del möjlighet att få anpassad undervisning under TTF-tid (timme tillförfogande), då eleverna kan få läxhjälp, delta i mattestuga och arbeta med uppgifter de inte är klara med. På skolan finns också "Lilla gruppen", där elever kan få särskilt stöd. Enligt elevhälsoteamet hade många elever inte nått kunskapskraven i främst matematik, svenska och engelska om de inte fått gå i den "lilla gruppen". Även i intervju med lärarna framkommer att alla elever som är i behov av särskilt stöd inte får det på skolan. Enligt Skolinspektionens enkät 2011 (22 föräldrar som svarat), svarar 72,7 procent av föräldrarna nej på frågan om deras barn kan få särskilt stöd i skolan om det behövs. Av enkäten till pedagogerna framgår att lärarna skulle kunna göra mycket mer för elever i behov av särskilt stöd. Av nationell statistik från 2011 framgår att alla elever inte är behöriga till nationella program i gymnasieskolan eftersom de inte har tillräckligt goda resultat.

De åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av uppfyller inte skollagens krav. Elevers behov framgår inte alltid tydligt. Åtgärderna som skolan föreslår är sällan tillräckligt konkreta och inte heller relaterade till läroplansmålen eller kunskapskraven. Det framgår inte alltid vilka åtgärder skolan och läraren ska vidta för att ge det särskilda stöd som eleven har rätt till. Åtgärdsprogrammen innehåller uppgifter om mål på kort sikt, t.ex. "Klara godkänt i historia i svenskt 1800-tal", eller "Få godkänt i allt!". Slutligen framgår det inte hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Rektorn måste säkerställa att beslut fattas om åtgärdsprogram och att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Utredningen visar att alla elever som har rätt till särskilt stöd inte får detta. Trots konstaterade behov av särskilt stöd skrivs inte alltid åtgärdsprogram. Av granskade åtgärdsprogram framgår inte tydligt vilka behoven är och hur de ska tillgodoses eller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

3 kap. 8 -9 §§, 5 kap. 4 § skolförordningen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar/Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektors ansvar

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Lärarnas bedömning och betygssättning av elevernas kunskaper sker inte i enlighet med författningarna.

Rektorn ser inte till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar.

Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling.

Motivering:

I enlighet med skollagens och förordningarnas bestämmelser ska nationella ämnesprov användas som stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning. Betyg ska utfärdas i enlighet med föreskrifterna för betygssättning.

Enligt nationell statistik för år 2010 fick 52,1 procent av eleverna högre betyg i svenska i slutbetyget i jämförelse med provbetyget. I matematik var det 45,6 procent av eleverna som fick högre betyg i slutbetyget i jämförelse med provbetyget och i engelska var det 15,6 procent som fick högre slutbetyg i ämnet än provbetyget. Enligt statistik från kommunen nådde 28,4 procent av eleverna på skolan ej upp till kunskapskraven i matematik i det nationella provet 2011 och 13,6 procent deltog inte i alla delproven. Trots dessa resultat i det nationella provet i matematik uppnådde nästan alla elever betyget godkänt eller högre i slutbetyget 2011. Av nationell statistik framgår att endast 76 elever av 88 genomförde nationella provet i matematik år 2011. I intervju med lärarna framkommer att kunskapsresultaten inte är kända eller har analyserats på skolan. Detta sammantaget tyder på att skolans arbete med likvärdig bedömning bör intensifieras och analyseras.

Enligt skollagen skall betyg utfärdas i enlighet med författningarnas krav för betygssättning. Av dokumentstudier framkommer att betyg har ändrats i betygskatalogen för årskurs 9 våren 2011 för 12 elever i ämnena engelska, musik, samhällsorienterande ämnen, svenska, slöjd och teknik. Fyra elever fick sänkt betyg i ett ämne. De flesta ändringar saknar signatur och datum.

Eleven och elevens vårdnadshavare ska informeras fortlöpande om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. I de individuella utvecklingsplanerna ska det framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionen har tagit del av upprättade individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen och kan konstatera att variationen är stor mellan olika

ämnen när det gäller utformningen av omdömena i relation till kunskapskraven. I granskningen av några skriftliga omdömen framgår tydligt elevens kunskapsutveckling i olika ämnen, i andra saknas tydligheten, t.ex. "X du når målen för Y- ämnet hittills", "Tänk på att använda lektionstiden på bästa sätt", "Sikta gärna på de högre betygen som innebär att du reflekterar, drar slutsatser, ser samband och argumenterar utifrån det du lärt dig". Vid granskning av insända skriftliga omdömen saknas också uppgifter om kunskapsutvecklingen i de skilda ämnen som hör till de samhällsorienterande respektive naturorienterande ämnena samt i ämnet teknik.

Enligt skollagen skall det av de individuella utvecklingsplanerna framgå vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Elevernas individuella utvecklingsplaner är idag utformade på ett sådant sätt att eleven och elevens vårdnadshavare inte får en tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen/kunskapskraven i alla ämnen. Blanketten för "Framåtsyftande planering – IUP" används för att tydliggöra vilka mål eleven har, hur eleven ska nå målen, vem som har ansvaret och när insatserna skall utvärderas. Vid granskning av några IUP framgår att en elev som mål "ska förbättra dig så gott du kan i ämnet X" och en annan elev ska "höja betyget i Y" genom att "jobba på bra...". Av de exempel som Skolinspektionen tagit del av framgår inte skolans insatser tydligt utan ansvaret ligger ofta på eleven.

Utredningen visar att nationella ämnesprov inte används till alla delar som stöd för rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning. Betyg utfärdas inte heller i enlighet med föreskrifterna för betygssättning. Eleven och elevens vårdnadshavare informeras inte tydligt om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling i alla ämnen i förhållande till kunskapskraven. I de individuella utvecklingsplanerna framgår inte tydligt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap. 34 §, 3 kap. 14 § och 10 kap. 13 § skollagen, 9 kap. 20 § skolförordningen, Lgr 11 2.7 Övergripande mål och riktlinjer, Bedömning och betyg/Lpo 94 2.7 Mål och riktlinjer, Bedömning och betyg

Bedömningsområde: Pedagogiskt ledarskap och utveckling av utbildningen

Bedömning:

Rektorn tar inte sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar inte för att utbildningen utvecklas.

Rektorn ansvarar inte för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

Motivering:

Enligt skollagen ska rektorn ta sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verka för att utbildningen utvecklas. Rektorn ska också, enligt skollagen, ta ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen.

I intervjuer uttalar lärare vid skolan ett behov av och en förväntan på en tydlig styrning och ett tydligt pedagogiskt ledarskap för att skapa gemensamma rutiner och strukturer kring exempelvis arbetet med frågor om betygsresultat och värdegrundsfrågor. Vidare att de saknar forum för diskussioner där den pedagogiska personalen får möjlighet att analysera frågor kring arbetssätt och arbetsformer, särskilt stöd liksom likvärdig bedömning och betygssättning. Lärarna uppger även i intervju att de anser att det brister i rektorns sätt att planera verksamheten t.ex. då lärare är sjuka och vikarie inte finns tillgänglig eller då större teman ska genomföras på skolan. I Skolinspektionens lärarenkät våren 2011 ger lärarna ett samlat omdöme på 5,9 utifrån en skala 1-10, där 10 är bäst, på de tre frågorna om skolans utveckling. Elever uppger i intervju att de är besvikna över att ännu inte fått ta del av skolans gemensamma enkät, som rektorn tog initiativ till att genomföra under maj 2011, gällande frågor om elevernas trivsel i skolan etc. Rektorn har själv inget svar på varför pojkarnas resultat är så mycket sämre än flickornas och bekräftar att det inte har diskuterats på skolan. I intervju med rektorn framkommer också att lektioner ställs in om en lärare är sjuk, "men att det sker i mindre omfattning än tidigare". Rektorn säger även att "Generellt har vi för låga förväntningar på eleverna och det måste vi arbeta med".

Utredningen visar att rektorn inte tar sitt ansvar som pedagogisk ledare och chef och verkar för att utbildningen utvecklas. Rektorn tar inte heller ansvar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete vid skolenheten samt att resultaten omsätts i åtgärder för att uppfylla de nationella målen. Skolans resultat följs inte upp regelbundet och de analyseras inte på skolnivå. Detta leder till att resultaten inte alltid är kända i verksamheten, t.ex. den stora skillnaden mellan

pojkers och flickors betygsresultat och varför inte alla elever deltar i de nationella proven. Rektorn medger att skolan behöver systematisera sina uppföljningar och utvärderingar så att både väl fungerande insatser synliggörs, men också att behov av förbättringsinsatser tydliggörs. Rektorn bekräftar att analysen av resultaten ännu inte har hunnit vara i fokus men att detta är ett av skolans utvecklingsområden. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning:

2 kap.9 §, 4 kap. 4-7 §§ skollagen, Lgr 11 2.8 Övergripande mål och riktlinjer, Rektorns ansvar / Lpo 94 2.8 Mål och riktlinjer, Rektorns ansvar.

Avstående från ingripande:

Bedömningsområde: Omfattning och resurstillgång

Bedömning:

Skolan benämner felaktigt timplanens utrymme för skolan val som TTF dvs. timmar till förfogande.

Motivering:

Enligt skolans timplan benämner skolan utrymmet för skolans val som TTF dvs timmar till förfogande. Enligt skolförordningen skall utrymmet enligt timplanen benämnas skolans val och inte TTF. Skäl för att avstå från ingripande är att rektorn i anslutning till tillsynen garanterar att framgent kommer utrymmet för skolans val benämnas skolans val.

Författning:

10 kap. 5 § skollagen, 9 kap.9§ skolförordningen

Bedömningsområde: Bedömning och betygssättning

Bedömning:

Skolan benämner felaktigt den skriftliga bedömningen av elevernas kunskapsutveckling för omdöme av elevernas kunskapsutveckling.

Motivering:

Vid granskning av de skriftliga bedömningarna noterar Skolinspektionen att blanketter med rubriken "Omdöme", följt av formuleringen "Omdömet avser uppnådda mål i ämnet X". Mot bakgrund av att rektorn korrigerat blanketterna

så att det tydligt framgår att det som avses är "Skriftlig bedömning" avstår Skolinspektionen från ingripande i denna del.

Författning:

10 kap. 22 § skollagen, 7 kap. 9 § grundskoleförordningen

Bakgrund

Beskrivning av Svärdsjöskolan årskurs 7-9

Svärdsjöskolan årskurs 7-9 har ca 218 elever. Skolan har skolbibliotek och inom skolområdet finns tillgång till idrottshall och slöjdsalar. Skolan är organiserad i tre arbetslag utifrån varsin årskurs, samt ett resursarbetslag.

Skolan leds av en rektor som är chef för ett 30- tal anställda. Personalen består av 24 pedagoger, tre elevassistenter och två fritidsledare.

Lärarna i slöjd, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik och moderna språk, har en del av sin tjänst på andra skolor i kommunen.

Skolan har tillgång till studie- och yrkesvägledare, kurator, psykolog, specialpedagog, skolläkare och skolsköterska genom den centrala elevhälsan.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Kjell Gyllenswärd deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Håkan Eilard

Enhetschef

Leif Aljered

Föredragande / expert

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen** samt **enskild elevs rätt**.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).